

۲. از طریق دستگاه‌های اجرایی، وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی

۱. در مورد اول به طور مثال می‌توان تصویب‌نامه شماره ۴۵۱۷/ت/۱۵۳۳۳ مورخ ۱۳۷۵/۵/۱ هیأت وزیران را نام برد که صریحاً اجازه احداث بزرگراه تهران شمال در داخل منطقه حفاظت شده بسیار ارزشمند البرز مرکزی و سپس تخریب محدوده بسیار وسیعی از ذخایر و جوامع جنگلی کهنسال و در نتیجه تخریب غیرقابل جبران محیط زیست را به وزارت راه و ترابری و بنیاد مستضعفان داده است که کلاً مغایر با روح و هدف اصل پنجاهم قانون اساسی می‌باشد علاوه بر آن بلحاظ اقتصادی کردن احداث بزرگراه هیأت وزیران وقت تصمیم بسیار خطرناک و فاجعه‌باری را در همین تصویب‌نامه اتخاذ کرد به این معنا که سازمان جنگل‌ها و مراتع (وزارت جهاد سازندگی وقت) را موظف به واگذاری ۶۲/۵ میلیون متر مربع از اراضی و منابع طبیعی (ترجیحاً اطراف تهران و چالوس) به بنیاد مستضعفان برای شهرک سازی یا فروش اراضی برای تأمین و جبران هزینه‌های احداث بزرگراه نمود.

۲. نقض قانون اساسی و مبادرت به اقداماتی که منجر به ایجاد آلودگی یا تخریب محیط زیست (مستقیماً یا غیرمستقیم) از طریق وزارتخانه‌ها و سازمان‌های دولتی می‌شود به اندازه‌ای زیاد است که فقط می‌توان به رئوس یا عناوین برخی از آنها اشاره نمود مانند:

- واگذاری ۲۴۰ هکتار از ارزشمندترین زیستگاه‌های پارک ملی سرخه حصار در شرق تهران (حدود ۱۵۰ سال به عنوان شکارگاه تحت حفاظت کامل قرار داشت) از طریق وزارت کشاورزی وقت به شرکت تعاونی وزارت کشاورزی برای شهرک سازی
- احداث کنار گذر بندرانزلی از داخل تالاب در حال نابودی و تخریب انزلی توسط استانداری گیلان.

- تخلیه و نابودی برخی از تالاب‌ها و فروش آب آنها برای سایر فعالیت‌های اقتصادی عمرانی و غیره از طریق سازمان‌های آب منطقه‌ای استان‌ها.

د: سایر نهادها و مراجع

تجاوز و تصرف بسیاری از محدوده‌های اکولوژیک و زیست محیطی ارزشمند

کشور از جمله پارک ملی، آثار طبیعی ملی و مناطق حفاظت شده توسط سپاه پاسداران و انجام رزمایش (مانوور) و تخریب غیرقابل جبران پوشش گیاهی و زیستگاه‌های حیات وحش توسط عوامل سپاه از موارد بارز و نقض آشکار قانون اساسی است که تقریباً می‌توان گفت کمتر محدوده منطقه حفاظت شده طبیعی کشور را می‌توان نام برد که از تصرف و تملک و تغییر کاربری یا تخریب توسط سپاه در امان مانده باشد و متأسفانه اقدامات قانونی سازمان نیز تاکنون بی‌نتیجه مانده است.

از جمله مهمترین این مناطق می‌توان به پارک ملی سرخه حصار، پارک ملی کویر، پارک ملی بمو، منطقه حفاظت شده بیستون در کرمانشاه، منطقه حفاظت شده سفید کوه خرم‌آباد و غیره اشاره کرد.

علاوه بر سپاه پاسداران و برخی نهادهای دیگر، در برخی موارد نهادهای عمومی غیردولتی به ویژه شهرداری‌ها مبادرت به تصمیم‌گیری و اقداماتی می‌نمایند که در سطح بسیار گسترده و وسیع منجر به آلودگی یا تخریب غیرقابل جبران محیط زیست به ویژه با تأثیرات شدید و پایدار و غیرقابل برگشت می‌شود. به طور مثال هنگامی که شهرداری تهران با سرعت شتاب‌آلود اجازه تخریب باغات و اراضی و فضای سبز شمال تهران با صدور مجوزهای بلندمرتبه سازی و تراکم فروشی صادر کرد و این فاجعه در سطح وسیعی از شمال شهر اتفاق افتاد در حقیقت نه فقط فضاهای زیست شهری دچار آسیب شد بلکه برج سازی‌ها خود مولد خطرات و زیان‌های زیست محیطی مضاعف شدند از جمله افزایش حجم فاضلاب‌های محدودۀ برج‌ها- تراکم جمعیت در فضاهای تنگ که این امر موجب تراکم شهری و ترافیک و در نتیجه افزایش آلودگی هوا و آلودگی صوتی تهران گردید، حتی تخریب باغات ونک و تبدیل آن به آلونک و خانه‌های چندمتری در اطراف بزرگراه چمران نیز اگر موجب آلودگی هوا نشده ولی آلودگی بصری را که در کشورهای دیگر جهان بسیار مورد توجه قرار دارد ایجاد کرده است.

هـ: توسط اشخاص حقیقی و حقوقی

بدیهی است زمانی که اصل پنجاهم قانون اساسی توسط قوای اصلی و سازمان‌های دولتی نقض می‌گردد دیگر نمی‌توان انتظار بیشتری از مردم عادی یا اشخاص غیردولتی

که آگاهی کمتر نسبت به قوانین و قانون اساسی دارند داشت با این توضیح در سازمان مدارک و مستندات بیشماری از نقض قانون اساسی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی وجود دارد که عمدتاً با هدف تأمین منافع اقتصادی البته کوتاهمدت صورت می‌گیرد و رادحل جلوگیری از بروز این مشکل و حفظ صیانت و حاکمیت اصل پنجاهم قانون اساسی اولاً آگاد سازی و تنویر افکار عمومی و بسط و اشاعه فرهنگ زیست محیطی، ثانیاً اجرای قاطع قوانین محیط زیست و جلوگیری از تصویب مقررات ضد زیست محیطی و نهایتاً حمایت مقامات و مسئولان و قوای اصلی کشور از محیط زیست و توجه به اصل پنجاهم قانون اساسی می‌باشد.

فرهاد دبیری

مدیرکل دفتر حقوقی و امور مجلس

عملکرد اجمالی سازمان حفاظت محیط زیست (۱۳۷۶-۱۳۸۰)

تدوین ضوابط استقرار صنایع در اجرای مواد ۱۲ و ۱۳ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا برای حفاظت محیط زیست از استقرار نامناسب.

- تدوین استانداردهای خروجی از منابع آلوده کننده هوا، موضوع ذیل تبصره ۲ ماده ۱۵ قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا.

- تدوین آیین نامه اجرایی تبصره ۸۲ قانون برنامه پنج ساله دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران راجع به رعایت ملاحظات زیست محیطی در طرحها و پروژه‌های بزرگ و بهره‌برداری بهینه از منابع طبیعی.

- تدوین آیین نامه اجرایی راجع به نحوه جلوگیری از آلودگی صوتی.

- تدوین آیین نامه اجرایی موضوع بند «ج» ماده ۱۰۴ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، در مورد جرایم خروجی واحدهای آلاینده و همچنین واحدهایی که فعالیت آنها باعث تخریب محیط زیست شود.

- تدوین آیین نامه‌های اجرایی قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا.

- پیشنهاد ممنوعیت شماره‌گذاری اتوبوس‌ها و مینی‌بوس‌های دیزلی در شهر تهران و استفاده از سوخت گاز طبیعی (CNG) برای آنها.

- پیشنهاد حفاظت از جنگل‌ها و منابع طبیعی که در قالب مصوبه هیأت وزیران به عنوان سیاست‌های دولت در مورد صیانت از جنگل‌های شمال کشور به استناد اصل ۱۳۸ قانون اساسی به تصویب رسید.

- تدوین و تصویب الگوی ارزیابی زیست محیطی و اجباری کردن ارزیابی برای ۱۵ نوع پروژه بزرگ

- بازنگری گزارش ارزیابی زیست محیطی بیش از ۵۰ پروژه بزرگ.

- تهیه و تصویب استراتژی مدیریت پسماندهای ویژه در شورای عالی حفاظت محیط زیست.

- استقرار نظام مدیریت زیست محیطی در کشور.
- تدوین برنامه جامع کاهش آلودگی هوای تهران مبتنی بر هفت محور و پیگیری مراحل عملیات اجرای آن توسط کمیته اجرایی کاهش آلودگی هوای شهر تهران.
- استقرار استاندارد I:CI:15/04 در کارخانجات تولید خودرو به منظور تأیید نوع (Type Approval) و تطابق تولید (Cop) و آغاز حرکت جدی برای تطابق تولیدات با استانداردها.
- برقراری معاینه فنی خودروهای تولیدی داخل کشور به منظور تطابق با استانداردهای مصوب براساس توافق به عمل آمده با اداره راهنمایی و رانندگی و شهرداری از ابتدای سال ۱۳۷۹.
- استقرار نظام ISO 14000 در صنایع بزرگ کشور به تعداد ۴۲ مورد که بیش از ۲۰ مورد گواهینامه دریافت کرده‌اند.

بسمه تعالی

شماره ۶۱۷-۴۲/ح

تاریخ ۱۳۸۱/۹/۱۰

جناب آقای مهرپور

ریس محترم هیأت پیگیری و نظارت بر اجرای قانون اساسی

با سلام

بازگشت به نامه شماره ۸۱-۳۸۲۹ م مورخ ۱۳۸۱/۶/۶ و پیرو نامه شماره ۵۲-۲۹۲۳۶

مورخ ۸۱/۷/۲۵

احتراماً، همان‌طور که در نامه پیرویی فوق اشاره شده است ما همچنان معتقدیم جنگل‌ها در معرض خطر تخریب قرار دارند و باید اقدامات حفاظتی جدی در این مورد آغاز شود.

در همین راستا سازمان حفاظت محیط زیست به منظور حفاظت از منابع طبیعی و اکوسیستم‌های ویژه به استناد بند الف ماده ۲ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست محدوده‌هایی از این منابع طبیعی را به عنوان پارک ملی، اثر طبیعی ملی و منطقه حفاظت شده تحت مدیریت خود قرار داده است ولی یکی از اشکالات عمده در از بین رفتن منابع طبیعی، تصویب اصلاح ماده ۳۱ قانون حفاظت و بهره‌برداری از جنگل‌ها و مراتع می‌باشد.

با عنایت به مراتب فوق به نظر می‌رسد بایستی اقدامات جدی‌تری را در سطح کلان با حمایت و همکاری دستگاه‌های ذیربط در زمینه حفاظت از منابع طبیعی به ویژه جنگل‌ها و مراتع و اراضی ملی به عمل آورد.

سید محمد مجابی

معاون پشتیبانی و امور مجلس

اصل ۳۱ قانون اساسی

بسمه تعالی

شماره ۸۱-۳۵۹۲

تاریخ ۱۳۸۱/۴/۱۲

جناب آقای مهندس عبدالعلی زاده

وزیر محترم مسکن و شهرسازی

با سلام

با توجه به اصل ۱۱۳ قانون اساسی و مسئولیت رییس جمهور، خواهشمند است دستور فرمایید اقداماتی که در جهت اجرای اصل ۳۱ قانون اساسی در خصوص حق داشتن مسکن متناسب با نیاز هر فرد و خانواده ایرانی بعمل آمده و میزان تحقق مفاد این اصل، برای این هیأت ارسال گردد.

حسین مهرپور

مشاور رییس جمهور و

رییس هیأت پیگیری و نظارت بر اجرای قانون اساسی

بسمه تعالی

شماره ۱۹۵۵/۱۱۰/۰۱

تاریخ ۱۳۸۱/۵/۹

برادر گرامی جناب آقای نیکوسرشت - عضو محترم هیأت مدیره سازمان ملی زمین و مسکن
سرکار خانم امانی - مدیرکل محترم دفتر برنامه ریزی و اقتصاد سازمان ملی زمین و مسکن

سلام علیکم

نامه شماره ۸۱-۲۵۹۲ مورخ ۸۱/۴/۱۲ مشاور محترم رییس جمهور و رییس هیأت
پیگیری و نظارت بر اجرای قانون اساسی در خصوص درخواست ارسال اقداماتی که در
جهت اجرای اصل ۲۱ قانون اساسی مبنی بر داشتن مسکن مناسب با نیاز هر فرد و
خانواده ایرانی بعمل آمده و میزان تحقق مفاد این اصل که تصویر آن به پیوست
می باشد، به استحضار وزیر محترم مسکن و شهرسازی رسید، در رایانه مرقوم
فرمودند:

«جناب آقای نیکوسرشت

سرکار خانم امانی

سلام

مسأله مهم است گزارش میسوطی از شرایط مسکن کشور از
سال ۵۵ تاکنون تهیه و با ذکر شاخص های عمده دستاوردهای
نظام را توضیح دهید. به ویژه با توضیح گروه هایی هدف مسکن
استیجاری و مسکن حمایتی بنیاد مسکن جهت گیری انسانی
دولت را تشریح نمایید.»

احمد اصغری مهرآبادی

مشاور وزیر و مدیرکل دفتر وزارتی

بسمه تعالی

شماره ۷۲۷۸/۱۰۰/۰۲

تاریخ ۱۳۸۱/۱۲/۱۳

جناب آقای سیدعلی خاتمی
رییس محترم دفتر ریاست جمهوری

سلام علیکم

بازگشت به نامه شماره ۵۸۴۸۸ مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۲۸ آن دفتر در رابطه با اقدامات به عمل آمده در خصوص اجرای اصل سی و یکم قانون اساسی، به پیوست خلاصه گزارش و مشروح اقدامات به عمل آمده تحت عنوان «عملکرد بیست و سه ساله بخش مسکن» جهت استحضار ریاست محترم جمهوری تقدیم می‌گردد.

علی عبدالعلی زاده

چکیده‌ای از عملکرد بخش مسکن در راستای تحقق اصل سی و یکم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

در اصل سی و یکم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران آمده است: «برخورداری از مسکن مناسب با نیاز حق هر فرد و خانواده ایرانی بوده و دولت موظف است با رعایت اولویت برای آن‌ها که نیازمندترند، به خصوص روستائیان و کارگران زمینه اجرای این اصل را فراهم کند.»

نگاهی به آمار و اطلاعات مربوط به قبل از تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نشان می‌دهد اندازه شاخص تراکم خانوار در واحد مسکونی که کلیدی‌ترین شاخص تبیین تحولات کمی بخش مسکن محسوب می‌شود در سال ۱۳۵۶ برای کل کشور معادل ۱/۲۶ بوده است.

به عبارت دیگر در سال مذکور به ازای هر ۱۲۶ خانوار ساکن در کشور ۱۰۰ واحد مسکونی وجود داشته است. اندازه این شاخص در مناطق شهری کشور معادل ۱/۳۸ و در مناطق روستایی معادل ۱/۱۸ بوده است. به این ترتیب ملاحظه می‌شود که کمبود مسکن در کشور عمدتاً متعلق به مناطق شهری و شدت آن در مناطق روستایی کمتر بوده است هرچند مناطق روستایی به لحاظ کیفیت مسکن موجود، دارای وضعیت بسیار نامطلوبی بوده و نسبت ساختمان‌های بادوام در روستاها در سال ۱۳۵۶ فقط ۲/۸ درصد کل واحدهای مسکونی موجود در این مناطق بوده است.

کاهش تراکم خانوار در واحد مسکونی و نزدیکی آن به عدد ۱ بیانگر بهبود و دوری آن از عدد ۱ بیانگر وخامت وضعیت مسکن می‌باشد.

عملکرد بخش مسکن در سال‌های بعد از پیروزی انقلاب اسلامی که نقش دولت در آن به موجب اصل سی و یکم قانون اساسی، فراهم نمودن زمینه‌های مناسب برای فعالیت‌های مردمی است نشان می‌دهد که تولید مسکن طی این سال‌ها رشدی بیش از تعداد خانوارهای تازه تشکیل شده داشته به گونه‌ای که تعداد واحدهای مسکونی جدیدالاحداث در سال‌های اولیه برنامه سوم یعنی سال‌های ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ به ترتیب با

۵۲۵ و حدود ۶۰۰ هزار واحد مسکونی به بالاترین میزان خود رسید و اهداف برنامه سوم به ترتیب ۱۰۳ و ۱۰۷ درصد تحقق یافت. تا آنجا که اندازه شاخص تراکم خانوار در واحد مسکونی در کل کشور از ۱/۲۶ در سال ۱۳۵۶ به ۱/۵ در سال ۱۳۷۶ و متعاقباً به ۱/۱۳ در سال ۱۳۸۰ کاهش یافته است.

اندازه این شاخص برای مناطق شهری که کمبود مسکن در آن از شدت بیشتری برخوردار بوده از ۱/۳۸ در سال ۱۳۵۶ به ۱/۱۵ در سال ۱۳۷۶ و متعاقباً به ۱/۱۲ در سال ۱۳۸۰ کاهش یافته است.

به موازات کاهش شاخص تراکم خانوار در واحد مسکونی در مناطق شهری اندازه این شاخص در مناطق روستایی نیز کاهش یافته به گونه‌ای که در سال ۱۳۸۰ به ۱/۱۴ رسید در حالی که در سال ۱۳۵۶ معادل ۱/۱۸ بوده است.

باید توجه داشت که هرچند کاهش تراکم خانوار در واحد مسکونی تا دستیابی به عدد ۱ که وضعیتی آرمانی محسوب می‌گردد می‌تواند ادامه یابد ولی به نظر اکثر کارشناسان و صاحب‌نظران بخش مسکن با توجه به خصوصیات فرهنگی و اجتماعی کشور ما و علی‌رغم افزایش قابل ملاحظه گرایش خانوارهای تازه تشکیل شده به زندگی در یک واحد مسکونی مستقل که در شهرهای بزرگ در حال وقوع است، تراکم ۱/۱ خانوار در واحد مسکونی می‌تواند اندازه‌ای مطلوب و قابل هدف‌گیری در برنامه‌ریزی‌ها محسوب می‌گردد.

حال چنانچه با توجه به کاهش تراکم خانوار در واحد مسکونی از ۱/۲۶ در سال ۱۳۵۶ به ۱/۱۳ در سال ۱۳۸۰، اندازه این شاخص با اندازه مطلوب این شاخص برای ایران یعنی (۱/۱) و حتی با اندازه آرمانی آن (۱) مقایسه شود دیده می‌شود علاوه بر این که طی سال‌های گذشته نیاز مسکن ناشی از تشکیل خانوارهای جدید پاسخ داده شده و بخشی از نیاز مسکن انباشت شده سال‌های قبل از پیروزی انقلاب اسلامی نیز تأمین شده، فاصله چندانی با وضعیت مطلوب مسکن نیز وجود ندارد.

از دیگر شاخص‌هایی که بیانگر عملکرد بخش مسکن در راستای اصل سی و یکم قانون اساسی می‌باشد، نسبت ساختمان‌های ساخته شده از مصالح بادوام از کل

ساختمان‌های موجود است که در کل کشور از ۲۳/۹ درصد در سال ۱۳۵۶ به ۷۱ درصد در سال ۱۳۸۰ افزایش یافته است. این نسبت در مناطق شهری از ۵۱ درصد به ۸۹ درصد و در روستاها از ۲/۸ درصد به ۳۵ درصد رسیده است.

انبوه‌سازی نیز طی سال‌های بعد از پیروزی انقلاب اسلامی به عنوان اصلی‌ترین راه کار ممکن برای افزایش مقیاس تولید، استفاده بهینه از منابع تولید مسکن، افزایش بهره‌وری نیروی کار، استفاده از دانش فنی روز و صرفه‌جویی در مصرف انرژی به لحاظ تأکید جدی بر آن به خصوص در سال‌های اخیر رشد قابل ملاحظه‌ای یافت و سهم واحدهای مسکونی تولید شده به صورت انبوه از کل واحدهای مسکونی ساخته شده از ۱۲/۱ درصد در سال ۱۳۵۶ به ۴۰ درصد در سال ۱۳۸۰ افزایش یافت.

افزایش سهم سرمایه‌گذاری در بخش مسکن از کل سرمایه‌گذاری در کشور از ۲۸/۸ درصد در سال ۱۳۵۶ به ۳۶/۱ درصد در سال ۱۳۸۰، افزایش سهم اعتبارات اعطایی سیستم بانکی از کل سرمایه‌گذاری در بخش مسکن از ۲۷/۱ درصد در سال ۱۳۵۶ به ۳۷ درصد در سال ۱۳۸۰ از شاخص‌های توفیق در تجهیز منابع مالی در بخش مسکن و کاهش متوسط زمین اختصاص داده شده به یک واحد مسکونی در ساخت و سازهای جدید از ۲۹۳ متر مربع در سال ۱۳۵۶ به ۱۰۱ متر مربع در سال ۱۳۸۰ و کاهش نرخ تخریب سالانه واحدهای مسکونی از ۲ درصد در سال ۱۳۵۶ به ۱/۳ درصد در سال ۱۳۸۰ و بالاخره کاهش متوسط سطح زیربنای واحدهای جدیدالاحداث در مناطق شهری از ۱۴۳ مترمربع در سال ۱۳۵۶ به ۱۱۹ مترمربع در سال ۱۳۸۰ از دیگر شاخص‌هایی است که روند رو به رشد میزان بهره‌وری در بخش مسکن را طی سال‌های بعد از پیروزی انقلاب اسلامی نشان می‌دهد.

افزایش تولید مسکن طی سال‌های مورد بررسی به گونه‌ای که نرخ رشد سالانه آن از نرخ رشد سالانه خانوار تازه تشکیل شده فزونی گرفت در کنار اعمال سیاست‌های مربوط به تجهیز منابع و افزایش بهره‌وری در بخش مسکن موجب گردید که علاوه بر تأمین نیازهای جدید بخشی از نیازهای انباشت شده در بخش مسکن اعم از مناطق شهری و روستایی تأمین و حرکت به سمت اجرای اصل سی و یکم قانون اساسی به عمل آید.

افزایش تولید مسکن به خصوص در طول ۵ سال گذشته باعث گردید که بیش از ۳۳۰ هزار فرصت شغلی جدید در بخش مسکن ایجاد شده و شاخص میزان تولید مسکن به ازای هر هزار نفر از ۷/۸ واحد در سال ۱۳۷۶ به ۹/۵ واحد در سال ۱۳۸۰ افزایش یابد و اهداف کمی برنامه سوم بیش از صد در صد محقق گردد.

بند ۱۰ اصل ۳ قانون اساسی

بسمه تعالی

شماره ۸۱-۳۶۱۵

تاریخ ۱۳۸۱/۱۱/۱۴

جناب آقای دکتر ستاری فر

معاون محترم رییس جمهور و رییس سازمان مدیریت و برنامه ریزی

با سلام

با توجه به اصل ۱۱۳ و مسئولیت رییس جمهور، در اجرای قانون اساسی، خواهشمند است دستور فرمایید اقداماتی که در جهت اجرای بند ۱۰ اصل سوم قانون اساسی مبنی بر وظیفه دولت در ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیر ضرور صورت گرفته و میزان موفقیت و موانع و مشکلات موجود در این راه برای این هیأت ارسال گردد.

حسین مهرپور

مشاور رییس جمهور و

رییس هیأت پیگیری و نظارت بر اجرای قانون اساسی

بسمه تعالی

شماره ۱۸۰۰/۲۲۱۳۷

تاریخ ۱۳۸۲/۱/۲۷

برادر ارجمند جناب آقای مهرپور

مشاور محترم رییس جمهور و رییس هیأت پیگیری و نظارت بر اجرای قانون اساسی

با سلام، بازگشت به نامه شماره ۸۱-۳۹۷۴ مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۱۴ همان گونه که استحضار دارند، در رابطه با اجرای بند (۱۰) اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مبنی بر ایجاد نظام اداری صحیح و حذف تشکیلات غیر ضرور، اقدامات گسترده‌ای در قالب برنامه‌های توسعه و قوانین بودجه و سایر موارد، پیش‌بینی گردیده است که برخی از آنها اجرا گردیده و برخی دیگر در حال انجام می‌باشند. که در این میان، تکالیف مقرر در قانون برنامه سوم توسعه از اهمیت خاصی برخوردار است. ضمن ارسال یک نسخه از گزارش برنامه تحول در نظام اداری کشور که به تصویب شورای عالی اداری و هیأت محترم وزیران رسیده است، به اهم اقدامات انجام شده در این خصوص، به شرح زیر اشاره می‌گردد:

۱- اصلاح و نظام‌مند کردن تشکیلات دولت و حذف سازمان‌ها و واحدهای غیر ضروری:

۱-۱- ادغام وزارتخانه‌های جهاد سازندگی و کشاورزی و تشکیل وزارت جهاد کشاورزی

۱-۲- ادغام وزارتخانه‌های صنایع و معادن و فلزات و تشکیل وزارت صنایع و معادن

۱-۳- ادغام سازمان‌های برنامه و بودجه و امور اداری و استخدامی کشور و تشکیل سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

۱-۴- ادغام سازمان اسناد ملی ایران و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران و تشکیل سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران و ساماندهی مدیریت اسنادی و نگهداری آثار و اسناد مکتوب و غیرمکتوب.

۱-۵- ادغام مرکز آموزش مدیریت دولتی و مؤسسه عالی پژوهش در برنامه‌ریزی و توسعه و تشکیل مؤسسه آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی

- ۱-۶- اصلاح ساختار تشکیلاتی وزارت بازرگانی که براساس آن بخش قابل ملاحظه‌ای از وظایف دولت در این زمینه به بخش خصوصی واگذار می‌شود.
- ۱-۷- اصلاح ساختار تشکیلاتی راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران که به انتقال برخی از وظایف آن به بخش خصوصی منجر می‌گردد.
- ۱-۸- اصلاح ساختار تشکیلاتی وزارت جهاد کشاورزی
- ۱-۹- مصوبه شورای عالی اداری در رابطه با انحلال شعب و دفاتر شرکت‌های دولتی در خارج از کشور که ادامه فعالیت آن‌ها ضروری نمی‌باشد. با اجرای این مصوبه به طور قابل ملاحظه‌ای در هزینه‌های دولت صرفه جویی می‌شود. متأسفانه در این رابطه اقدام جدی از سوی وزارتخانه‌های ذیربط صورت نگرفته است.
- ۱-۱۰- تهیه و تدوین ضوابط ساختار سازمانی وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مستقل وابسته به ریاست جمهوری و مؤسسات دولتی و سازمان استان وزارتخانه‌ها
- ۱-۱۱- طرح انتقال شرکت سهامی مزرعه نمونه ارتش به سازمان تعاونی مصرف کادر نیروهای مسلح (اتکا)
- ۱-۱۲- طرح تشکیل سازمان آموزش و پرورش استان

۲- منطقی نمودن اندازه دولت:

- ۲-۱- تهیه برنامه جامع نیروی انسانی بخش دولتی و تعیین سهمیه‌های استخدامی دستگاه‌های دولتی طی برنامه سوم توسعه که براساس آن تعداد کارکنان بخش دولتی در پایان برنامه سوم توسعه به میزان ۵٪ کاهش می‌یابد.
- ۲-۲- پیشنهاد ماده ۸۸ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت که به تصویب رسید و تهیه آیین‌نامه اجرایی آن که به موجب آن خدمات اجتماعی، فرهنگی، خدماتی و رفاهی دستگاه‌های دولتی توسط بخش غیردولتی و با روش‌های سه‌گانه تعریف شده ارایه می‌گردد.
- ۲-۳- تصویب ماده (۹۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت که براساس آن تسهیلات لازم به منظور جابجایی اعتبارات دستگاه‌های اجرایی در خصوص واگذاری فعالیت‌های آن‌ها در زمینه مدیریت شهری به شهرداری‌ها و فعالیت‌های مربوط به

شورای اسلامی روستاها و دهیاری‌ها پیش‌بینی شده است. در همین رابطه تصدی‌های دستگاه‌های اجرایی در مدیریت شهری شناسایی و برای واگذاری به شهرداری‌ها در شورای عالی اداری مطرح و کلیات آن تصویب شد.

۲-۴- واگذاری امور عمومی و خدمات دستگاه‌های اجرایی به بخش غیردولتی

۲-۵- ایجاد تسهیلات لازم در خصوص نقل و انتقال کارکنان مازاد دستگاه‌های دولتی

۲-۶- ایجاد تسهیلات لازم برای خروج از خدمت کارکنان از طریق بازخرید سنوات

خدمات آن‌ها با پرداخت وجوه تشویقی

۲-۷- تهیه طرح دولت متناسب (الگوی مناسب اندازه دولت) از طریق تعیین و تفکیک

اعمال حاکمیت و اعمال تصدی براساس مفاد ماده ۶۴ قانون برنامه سوم توسعه و

تشخیص اندازه مناسب برای دولت با تعریف منطقی دولت و امکانات و منابعی که

می‌توان برای اداره امور توسط دولت هزینه کرد.

۲-۸- طرح شناخت واگذاری و توقف توسعه بخش‌های اعمال تصدی دولت در

زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی و تعیین رادهای مناسب برای توسعه فعالیت بخش

غیردولتی به موازات کاهش تصدی‌های دولتی

۳- تمرکززدایی از اداره امور کشور:

۳-۱- تشکیل سازمان استان در تعدادی از وزارتخانه‌ها و تجمیع کلیه فعالیت‌های

مربوط به وزارتخانه‌ها در سازمان استان مربوط

۳-۲- انتقال وظایف اجرایی ۱۰ وزارتخانه به واحدهای استانی مربوط

۳-۳- تهیه طرح عدم تمرکز اداری برای طرح در هیأت محترم وزیران

۳-۴- انتزاع شبکه بهداشت و درمان شهرستان زابل از دستگاه علوم پزشکی و

خدمات بهداشتی - درمانی استان سیستان و بلوچستان

۴- سیاست‌گذاری و اجرای طرح‌های راهبردی برنامه تحول در نظام اداری

کشور (براساس مصوبات شورای عالی اداری)

۴-۱- ساختار برنامه‌ریزی تحول اداری نظام اداری کشور مصوبه شماره

۴-۲- طرح ایجاد شوراهای تحول اداری مصوبه شماره ۱/۱۲/۵۹۵۸ مورخ ۷۷/۴/۲۳

۴-۳- طرح تشکیل ستاد برنامه ریزی تحول اداری استان مصوبه شماره ۱۴/۹۹ مورخ

۷۸/۵/۲۷

۴-۴- طرح اصلاح روش‌های عمومی در دستگاه‌های اجرایی مصوبه شماره

۸۱/۲/۲۵ ط مورخ

۴-۵- طرح‌ها و سیاست‌های اجرایی برنامه تحول در نظام اداری مصوبه شماره

۸۱/۲/۲۵ ط مورخ

۵- بهبود و ارتقاء نظام‌های مدیریتی و نیروی انسانی در دستگاه‌های اجرایی

(براساس مصوبات شورای عالی اداری):

۵-۱- طرح مشارکت کارکنان در امر مدیریت از طریق نظام پذیرش و بررسی

پیشنهادها مصوبه شماره ۱/۱۲/۸۷۸۴ مورخ ۷۷/۶/۷

۵-۲- طرح تعیین وظایف و اختیارات استانداران و فرمانداران و نحوه عزل و نصب

آنان مصوبه شماره ۱/۱۲/۶۰۲ مورخ ۷۷/۷/۳۰

۵-۳- طرح ارتقاء پاسخگویی دستگاه‌های دولتی به شکایات مردم مصوبه شماره

۷۰/۳۲۹ مورخ ۷۸/۲/۲۶

۵-۴- اصلاح روش‌های اجرایی مرتبط با ارباب رجوع در دستگاه‌های دولتی مصوبه

شماره ۱۴/۲۵۳ مورخ ۷۸/۹/۶

۵-۵- طرح استقرار نظام پذیرش و بررسی پیشنهادها در کلیه دستگاه‌های دولتی

مصوبه شماره ۱۳/۴۳۰ ط مورخ ۷۹/۱۲/۱۵

۵-۶- طرح تعیین ضوابط فضاهای ساختمانهای اداری مصوبه شماره ۱۳/۴۲۱ ط

مورخ ۷۹/۱۲/۱۵

۵-۷- طرح استقرار آزمایشی نظام مدیریت کیفیت جامع در دستگاه‌های اجرایی

مصوبه شماره ۱۳/۱۸۰ ط مورخ ۸۰/۳/۲۹

۵-۸- طرح اطلاع رسانی نحوه ارائه خدمات دستگاه‌های دولتی به مردم مصوبه

شماره ۱۳/۱۸۲ ط مورخ ۸۰/۳/۲۹

۹-۵. آیین‌نامه اجرایی تحقق دولت الکترونیک مصوبه شماره ۱۳/۷۲۲. ط مورخ

۸۱/۴/۲۲.

براساس بخشنامه‌های صادره از سوی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

۹-۱-۵. بخشنامه شماره ۱۹۰۳/۱۵۲۳۵۲ مورخ ۱۳۸۱/۸/۲۰ معاون امور مدیریت و

منابع انسانی در زمینه استفاده دستگاه‌های اجرایی از نشانی اینترنتی با پیوند it. برای
جایگاه‌های اینترنتی.

۹-۲-۵. بخشنامه شماره ۱۹۰۳/۱۷۷۱۱۴۶ مورخ ۱۳۸۱/۹/۲۷ معاون امور مدیریت و

منابع انسانی در خصوص ارائه ضوابط پیشنهادی ایجاد جایگاه‌های اینترنتی.

۹-۳-۵. بخشنامه شماره ۱۹۰۳/۱۸۹۸۶۹ مورخ ۱۳۸۱/۱۰/۱۶ معاون امور مدیریت و

منابع انسانی در خصوص انتخاب چهار استان پیشرو در زمینه استفاده از فن‌آوری
اطلاعات.

۹-۴-۵. بخشنامه شماره ۱۹۰۳/۱۹۱۶۷۵ مورخ ۱۳۸۱/۱۰/۱۸ معاون امور مدیریت و

منابع انسانی در خصوص ابلاغ ضوابط و ویژگی‌های مورد انتظار سیستم‌های پرسنلی
و تشکیلات.

۹-۵-۵. بخشنامه شماره ۱۹۰۳/۱۹۱۶۷۹ مورخ ۱۳۸۱/۱۰/۱۸ معاون امور مدیریت و

منابع انسانی سازمان موضوع ایجاد هماهنگی در استقرار سیستم‌های مکانیزه در
زمینه فرآیندهای عمومی دستگاه‌های اجرایی.

در خاتمه خاطرنشان می‌سازد در سال‌های گذشته، اندازه دولت افزایش قابل

ملاحظه‌ای داشته است. تعداد کارکنان دولت طی ۲۰ سال گذشته به چهار برابر و تعداد

شرکت‌های دولتی به سه برابر افزایش یافته است. در همین دوره تعداد وزارتخانه‌ها و

مؤسسات و شرکت‌های دولتی (مستند به قوانین بودجه) بیش از دو برابر شده است و

تعداد پست‌های مدیریتی طی دو دهه گذشته ۶۰ درصد رشد داشته و همه این عوامل

باعث گردیده است تا از طرفی، توان مالی دولت برای تأمین هزینه‌های جاری کاهش یابد

و قدرت خرید کارکنان دولت به میزان ۵۰ درصد نسبت به گذشته کم گردد و از طرف

دیگر، کارایی و اثربخشی دستگاه‌ها و سازمان‌های دولتی رو به افول گذارد.

با وجود این که در برنامه سوم توسعه، احکام لازم برای اصلاح تشکیلات و اندازه دولت پیش بینی شده و اغلب تکالیف برنامه درباره اصلاحات تشکیلاتی در قالب آیین نامه ها، مصوبات و بخشنامه ها و دستورالعمل ها تنظیم و به دستگاه های اجرایی ابلاغ شده است و یا در مرحله ابلاغ می باشد، لکن تحقق این اهداف، بدون مشارکت فعال دستگاه های اجرایی میسر نمی باشد و نگرانی همیشگی یعنی نحوه اجرای دقیق و کامل مصوبات تغییر آفرین در دستگاه های اجرایی همچنان وجود دارد. از جمله مراجع متعدد تصمیم گیری برای ایجاد واحدهای دولتی نظیر شورای گسترش آموزش عالی، عدم اجرای دقیق برنامه جامع نیروی انسانی بخش دولتی، مصوبه مربوط به انحلال دفاتر و شعب غیر ضرور شرکتهای دولتی در خارج از کشور و ضوابط ساختار تشکیلاتی وزارتخانه ها، سازمان ها و مؤسسات دولتی، همچنان مشکلاتی را در راه منطقی نمودن اندازه دولت و دسترسی به نظام صحیح اداری ایجاد می نماید.

انشاءالله با عنایت بیشتر دستگاه های اجرایی و عزم و همت مدیران عالی، میانی و عملیاتی و سایر کارکنان این مهم تحقق یابد.

محمود عسگری آزاد

معاون امور مدیریت و منابع انسانی

اصل ۴۳ قانون اساسی

بسمه تعالی

شماره ۸۱-۳۶۱۲

تاریخ ۱۳۸۱/۴/۱۹

جناب آقای دکتر عارف

معاون اول محترم رییس جمهور

با سلام

همان طور که مستحضرید اصل ۴۳ قانون اساسی در ۹ بند ضوابط اقتصاد جمهوری اسلامی ایران را برشمردده است که می بایست برای تأمین استقلال اقتصادی جامعه و ریشه کن کردن فقر و محرومیت، ضوابط مزبور اجرا شود، با توجه به اصل ۱۱۳ و مسئولیت رییس جمهور در اجرای قانون اساسی و با عنایت به اشراف جناب عالی بر هیأت دولت به عنوان اداره هیأت دولت و مسئولیت هماهنگی معاونت های ریاست جمهوری، خواهشمند است دستور فرمایید اقداماتی که از سوی دولت و بخش های مختلف آن در جهت اجرای اصل ۴۳ قانون اساسی و به خصوص بند ۳ آن مبنی بر تنظیم برنامه اقتصادی کشور به صورتی که شکل و محتوا و ساعات کار چنان باشد که هر فرد علاوه بر تلاش شغلی، فرصت و توان کافی برای خودسازی معنوی و سیاسی و اجتماعی و شرکت فعال در رهبری کشور و افزایش مهارت و ابتکار داشته باشد، بعمل آمده و میزان موفقیت و موانع و مشکلات موجود در این راه برای این هیأت ارسال گردد.

حسین مهرپور

مشاور رییس جمهور و

رییس هیأت پیگیری و نظارت بر اجرای قانون اساسی

بسمه تعالی

شماره ۴۵۲۵۰

تاریخ ۱۳۸۱/۹/۱۸

جناب آقای دکتر مهرپور

رییس محترم هیأت پیگیری و نظارت بر اجرای قانون اساسی

با سلام و احترام

بازگشت به نامه شماره ۸۱-۳۶۱۲ مورخ ۸۱/۴/۱۹، موضوع اقدامات انجام شده در جهت اجرای اصل ۴۳ قانون اساسی، به پیوست تصویر نامه شماره ۱۰۱/۱۶۷۱۶۶ مورخ ۸۱/۹/۱۲ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و ضمیمه آن، متضمن پی نوشت جناب آقای دکتر عارف به شرح زیر ارسال می گردد:

«جناب آقای دکتر مهرپور، ریاست محترم هیأت پیگیری و

نظارت بر اجرای قانون اساسی

با سلام - جهت اطلاع و اقدام مقتضی.»

نصرت الله ضرغام

رییس دفتر معاون اول رییس جمهور

بسمه تعالی

شماره ۱۶۷۱۶۶-۱۰۱

تاریخ ۱۳۸۱/۹/۱۲

برادر ارجمند جناب آقای دکتر عارف

معاون اول محترم رییس جمهور

با سلام، بازگشت به نامه شماره ۳۹۲۲۱ مورخ ۱۳۸۱/۸/۱۴، موضوع اقدامات انجام شده در جهت اجرای اصل ۴۳ قانون اساسی، به پیوست یک نسخه گزارش اقدامات انجام یافته در جهت اجرای اصل مذکور، جهت استحضار تقدیم می‌گردد. در پایان توفیق، عزت و سربلندی جناب عالی را خواستاریم.

من الله التوفیق

محمد ستاری فر

معاون رییس جمهور و رییس سازمان

بسمه تعالی

اقدامات انجام شده در جهت اجرای اصل ۴۳ قانون اساسی

در اصل ۴۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران آمده است:

برای تأمین استقلال اقتصادی جامعه و ریشه کن کردن فقر و محرومیت و برآوردن نیازهای انسان در جریان رشد، با حفظ آزادگی او، اقتصاد جمهوری اسلامی ایران براساس ضوابط زیر استوار می شود:

۱. تأمین نیازهای اساسی: مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه.
۲. تأمین شرایط و امکانات کار برای همه بمنظور رسیدن به اشتغال کامل و قرار دادن وسایل کار در اختیار همه کسانی که قادر بکارند ولی وسایل کار ندارند، در شکل تعاونی، از راه وام بدون بهره یا هر راه مشروع دیگر که نه به تمرکز و تداول ثروت در دست افراد و گروه‌های خاص منتهی شود و نه دولت را به صورت یک کارفرمای بزرگ مطلق درآورد. این اقدام باید با رعایت ضرورت‌های حاکم بر برنامه‌ریزی عمومی اقتصاد کشور در هر یک از مراحل رشد صورت گیرد.
۳. تنظیم برنامه اقتصادی کشور بصورتی که شکل و محتوا و ساعات کار چنان باشد که هر فرد علاوه بر تلاش شغلی، فرصت و توان کافی برای خودسازی معنوی، سیاسی و اجتماعی و شرکت فعال در رهبری کشور و افزایش مهارت و ابتکار داشته باشد.
۴. رعایت آزادی انتخاب شغل، و عدم اجبار افراد به کاری معین و جلوگیری از بهره‌کشی از کار دیگری.
۵. منع اضرار به غیر و انحصار و احتکار و ربا و دیگر معاملات باطل و حرام.
۶. منع اسراف و تبذیر در همه شئون مربوط به اقتصاد، اعم از مصرف، سرمایه‌گذاری، تولید، توزیع و خدمات.
۷. استفاده از علوم و فنون و تربیت افراد ماهر به نسبت احتیاج برای توسعه و پیشرفت اقتصاد کشور.

۸. جلوگیری از سلطه اقتصادی بیگانه بر اقتصاد کشور.
 ۹. تأکید بر افزایش تولیدات کشاورزی، دامی و صنعتی که نیازهای عمومی را تأمین کند و کشور را به مرحله خودکفایی برساند و از وابستگی برهاند.
- در ارتباط با بندهای این اصل اقدامات ذیل انجام شده است:

بند ۱:

اصل ۴۳ قانون اساسی به طور کلی به تأمین نیازهای اساسی: مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان و آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه اشاره می‌کند، در ارتباط با اجرای این بند از قانون اساسی اقدامات ذیل صورت گرفته است:

۱- در مورد مسکن:

مهمترین عامل مؤثر موفقیت در بخش مسکن در سال‌های اخیر، امنیت نسبی سرمایه‌گذاری در مسکن و شروع اصلاحات ساختاری در بخش، مانند تولید انبوه و کوچک (ماده ۱۳۸ قانون برنامه سوم) بود که خود زمینه ساز تحقق سیاست‌های اجرایی دیگر مانند ارزان سازی متناسب با توان خرید مردم، رعایت قوانین و مقررات ساختمانی، صرفه‌جویی در مصالح ساختمانی و انرژی، ساده سازی استفاده از تسهیلات بانکی (ماده ۱۳۹) و گرایش به سوی تولید صنعتی ساختمان (طراحی، ساخت) بوده است.

البته فروش مازاد تراکم ساختمانی طی سال‌های گذشته حائز اهمیت بوده و توانسته است در راستای حداکثر بهره‌برداری از اراضی شهری و در موفقیت سیاست انبوه سازی عامل مهمی به حساب آید. هرچند که این سیاست فاقد هرگونه توجیه کارشناسی از دیدگاه شهرسازی بوده و اثرات تخریبی آن بر شهر و حقوق شهروندان اجتناب‌ناپذیر است. علیرغم موفقیت‌های کسب شده در بخش مسکن در سطح ملی، رشد نامتعادل مسکن در مناطق شهری مختلف نکته قابل تعمق می‌باشد.

در مورد عملکرد بخش مسکن، تغییرات شاخص‌های اساسی بخش طی سال‌های گذشته حاکی از بهبود نسبی می‌باشد، به طوری که تراکم خانوار در واحد مسکونی از ۱/۲۶ خانوار در هر واحد مسکونی در سال ۱۳۵۵ به ۱/۱۸ در سال ۱۳۶۵ و ۱/۱۵ در سال ۱۳۷۵ و در نهایت به کمتر از ۱/۱۳ در سال ۱۳۸۰ کاهش یافته است. تولید واحدهای مسکونی نیز از ۳۰۴ هزار واحد مسکونی در سال ۱۳۷۸ با رشد متوسطی معادل ۱۵ درصد به ۴۰۳ هزار واحد در سال ۱۳۸۰ رسیده است. همچنین تعداد واحدهای مسکونی بادوام در کل کشور از ۶۶ درصد در سال ۱۳۷۸، به ۷۱ درصد در سال ۱۳۸۰ افزایش یافته است.

۲- در مورد خوراک:

ادامه سیاست پرداخت یارانه برای کالاهای اساسی، ادامه سیاست خرید کالاهای اساسی براساس قیمت تضمینی، حمایت قانونی از حقوق مصرف کننده، توسعه فروشگاه‌های چندمنظوره، تعیین قیمت‌های سلف برای کشاورزان برای عرضه محصول در خارج از فصل برداشت، از سیاست‌های مهم برنامه سوم در بخش بازرگانی بوده است.

در این راستا تخصیص بخشی از اعتبار ردیف یارانه کالاهای اساسی جهت افزایش سهم یارانه‌ای کالاهای اساسی خانواده‌های نیازمند و مددجویان تحت پوشش کمیته امداد و سازمان بهزیستی کشور، خریداری ۱۰۰ هزار تن برنج به منظور تنظیم بازار داخلی برنج و حمایت از تولید داخلی، خریداری ۴۰۰ هزار تن شکر توسط وزارت بازرگانی به منظور تنظیم بازار داخلی و حمایت از تولید داخلی از سیاست‌های اساسی در سال ۱۳۸۰ بوده است. علیرغم این‌که دولت مکلف بوده که حداکثر تا پایان سال دوم برنامه سوم توسعه، هدفمند نمودن پرداخت یارانه‌ها را انجام و تصویب کند ولی این وظیفه انجام نشده است.

در مورد خوراک، در این راستا همه ساله به منظور تأمین کالاهای موردنیاز مردم و در جهت حمایت بیشتر از اقشار آسیب‌پذیر و خانواده‌های کم‌درآمد، اعتبار ردیف

۵۰۳۰۱۹ به عنوان یارانه کالاها و خدمات اساسی، براساس پیشنهاد سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولید کنندگان و تصویب شورای اقتصاد در اختیار دستگاه‌های اجرایی ذیربط قرار می‌گیرد. که عملکرد آن طی ۵ سال گذشته به شرح جدول زیر می‌باشد.

میزان یارانه کالا و خدمات اساسی: ردیف ۵۰۳۰۱۹ ارقام: میلیارد ریال

ردیف	نام کالا	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱
۱	گندم	۵۱۲۰	۵۴۲۲	۶۳۶۱/۴	۷۵۰۰	۱۰۰۶۰/۵
۲	برنج، روغن و قند و شکر	۵۳۳	۲۰۱/۵	۲۶۵	۵۱۸	۲۳۵/۷
۳	گوشت مراکز آموزشی و نیروهای مسلح و کمیته امداد و بهزیستی از سال ۱۳۷۸	۱۱۵	۳۴۰	۲۷۴/۵	۳۲۸/۲	۳۹۰/۳
۴	پنیر	-	۲۰۷	۲۲۳	۲۷۵	۲۳۷/۶
۵	شیر	۲۷۸/۵	۳۰۷	۲۰۰	۵۶۰	۵۱۰/۶
۶	واکن و داروهای دامی	۱۰	۱۵	۱۵	۲۰	۲۴
۷	هزینه حمل آرد و کالاهای اساسی کالابرگ روستایی	۱۰/۵	۲۰	۲۷	۳۸	۲۶۵
۸	هزینه حمل آرد و کالاهای اساسی کالابرگ عشایری	۱/۵	۳	۳/۵	۶	۲۸
۹	بودر شوینده	-	۵۰	۸۰	۷۰	۸۵
۱۰	حمایت از نشر کتاب	-	-	۳۰	۳۵	۴۵
۱۱	یارانه غذایی نیروهای مسلح	-	-	-	۱۰۰	۱۰۰
۱۲	بند ص تبصره ۵ قانون بودجه (بند م تبصره ۵)	-	-	-	۲۳۵	۳۰۵/۵
۱۳	بند الف تبصره ۲۰ قانون بودجه (بند ط تبصره ۵ سابق)	-	۲۰۰	۲۰۰	۲۵۰	۴۰۰
۱۴	بن کالا برای کمک معیشت طلاب و روحانیون	-	-	-	-	۵۰
۱۵	چای	۳۰	۵۰	-	-	-
۱۶	سایر	۱۰۱/۵	۱۸۴/۵	۷۰/۶	۱۳۰	-
	جمع کل	۶۲۰۰	۷۰۰۰	۷۷۵۰	۱۰۰۶۵/۲	۱۲۷۳۷/۲

۳- در مورد بهداشت و درمان:

اصلاح ساختاری در جهت‌گیری‌ها و سیاست‌های اصلی بخش بهداشت و درمان در برنامه سوم جایگاه ویژه‌ای داشته است. در این خصوص اصلاح ساختار و تقویت نظام

بیمه درمان کشور، اصلاح ساختار تشکیلات و وظائف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، اصلاح نظام دارویی، برقراری نظام ارجاع، ساماندهی شبکه اورژانس کشور هماهنگ با سطح بندی خدمات درمان بستری را می توان عنوان کرد. در عین حال، افزایش مشارکت مردم، کنترل و ریشه کنی بیماری های واگیر، ارتقای امنیت غذا و تغذیه و تقویت و توسعه همکاری های بین بخشی از سیاست های اصلی بخش به شمار می روند.

برای تأمین نیازهای اساسی بهداشت درمان خانوار، دولت هر ساله مبالغی را برای انجام برنامه های خدمات بهداشتی، درمانی منظور می نماید. عمده فعالیت های مذکور در سطح استان ها توسط مراکز دانشگاهی صورت می پذیرد که کلیه خدمات بهداشتی و درمانی لازم را در یک سطح متوسط و قابل قبول جامعه ارایه می نمایند. برنامه سوم توسعه بهداشت در سال های پس از پیروزی انقلاب پیشرفت چشمگیری داشته است که از آن جمله می توان به ریشه کنی بیماری های عفونی از جمله فلج اطفال در کشور اشاره کرد. توسعه مراکز بهداشتی روستایی و شهری در اقصی نقاط کشور باعث افزایش سرعت دستیابی خانوار به خدمات بهداشتی و درمانی گردیده است.

افزایش مرکز درمان بستری و سرپایی و تربیت نیروی انسانی کارآمد از دیگر اقداماتی است که در طی سالهای گذشته حتی بیش از ظرفیت مورد نظر صورت پذیرفته است به طوری که می توان اذعان داشت در وضعیت کنونی دسترسی کلیه افراد در کشور برای استفاده از خدمات بهداشتی، درمانی در حد بسیار قابل قبول داخلی و بین المللی است. در حال حاضر حوزه بهداشت و درمان بر آن است تا با تلاش در جهت افزایش کیفیت خدمات ارایه شده در جهت هر چه بیشتر محقق شدن نیازهای اساسی بهداشت و درمان همت گمارد.

در خصوص تأمین امکانات لازم برای ایجاد اشتغال در بخش بهداشت و درمان از سال ۱۳۷۹ منابعی تحت عنوان وجوه اداره شده برای کمک به فارغ التحصیلان گروه پزشکی به دانشکده های علوم پزشکی اختصاص یافت هم چنین مرکزی تحت عنوان حوزه معاونت اشتغال در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی جهت توسعه و

بهبود وضعیت اشتغال، راه اندازی و به فعالیت مشغول شده است. اقدام در جهت کاهش تصدی دولت با تصویب ماده ۱۹۲ قانون برنامه سوم توسعه انجام شده است ولی با این وجود هنوز اقدامات بسیاری در این زمینه لازم است و انحصارات موجود در حوزه بهداشت و درمان باعث ایجاد مشکلات زیادی در بخش شده است و به بیکاری فارغ التحصیلان دانشگاهی دامن زده است که علت اصلی آن را می توان در فقدان اهرم های نظارتی کافی در جهت تحقق اهداف برنامه ریزی شده در سطح کلان دانست. عدم افزایش تعرفه ها و دستمزد ارایه کنندگان خدمات در بخش بهداشت و درمان در مقایسه با تورم و وجود انحصارات بسیار شدید در بعضی حوزه ها باعث شده است ارایه کنندگان خدمات به جهت تأمین مایحتاج خود مجبور به انجام چندین نوبت کاری در روز باشند. بنابراین وضعیت رفاهی ارایه کنندگان خدمات سلامتی در سال های گذشته مورد غفلت قرار گرفته است و لزوم توجه لازم را از طریق واقعی نمودن تعرفه ها طلب می کند.

۴- در مورد آموزش و پرورش:

بررسی شاخص های مرتبط با آموزش و پرورش نشان دهنده بهبود نسبی در پوشش تحصیلی و کیفیت آموزشی می باشد. عملکرد بخش آموزش و پرورش در سال ۸۱-۱۳۸۰ نشان می دهد که درصد باسوادان جمعیت ۶ ساله و بالاتر در کشور به ۸۵ درصد رسیده است و این در حالیست که شاخص مذکور در سال ۱۳۷۵ برابر با ۷۹/۵ درصد بوده است که حاکی از افزایش حدود ۵/۵ درصد جمعیت با سواد کشور می باشد. در سال تحصیلی ۸۱-۱۳۸۰ شاخص های دانش آموز به مدرسه و دانش آموز به کلاس به ترتیب معادل ۱۴۱/۶ و ۲۵/۲ بوده است که نسبت به سال ۱۳۷۵/۷۶ را ارقام ۱۷۵/۲ و ۲۹/۶ نشان از بهبود فضای آموزشی دارد.

همچنین شاخص کیفی نسبت دانش آموز به معلم از ۲۳/۷ در سال ۱۳۷۵-۷۶ به ۱۹/۵ در سال ۸۰-۱۳۷۹ رسیده است که روند این شاخص نیز نشان دهنده استفاده مناسب تر از مربیان آموزشی است. در زمینه نسبت جمعیت تحت تعلیم به جمعیت لازم التعلیم در گروه سنی ۶ تا ۱۴ ساله نیز شاخص مذکور گویای روند رو به رشدی می باشد که نشان از حرکت به سوی پوشش مناسب جمعیت لازم التعلیم دارد. این

شاخص طی سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۷۹ از ۸۹ درصد به ۹۱/۳ درصد رسیده است. با توجه به تغییرات ایجاد شده در شاخص‌های فوق‌الذکر، می‌توان اذعان نمود در زمینه پاسخگویی به نیاز آموزشی در کشور قدم‌های مؤثری تاکنون برداشته شده است.

بند ۲:

در بند ۲ اصل ۴۳ قانون اساسی به تأمین شرایط و امکانات کار در سطح عموم و قرار دادن وسایل کار در اختیار همه کسانی که قادر بکارند و بی وسایل ندارند اشاره شده است و این نکته نیز مورد تأکید قرار گرفته است که انجام این کار بگونه‌ای باشد که دولت را بصورت یک کارفرمای بزرگ مطلق در نیاورد.

سیاست‌های اشتغال در برنامه سوم در مواد ۴۸ مبنی بر انتقال کلیه افراد خارجی فاقد پروانه کار به کشور متبوع خود، ماده ۵۲ مبنی بر اعزام نیروی کار به خارج، مواد ۴۹، ۵۰ و ۵۲ مبنی بر معافیت‌های مالیاتی، حق بیمه سهم کارفرمایی و تخفیف هزینه‌هایی مثل آب، برق و گاز و مواد ۵۴، ۵۵ و ۵۶ مبنی بر تخصیص اعتبارات اشتغال‌زایی مورد اشاره قرار گرفته است.

قابلیت تغییر قوانین و مقرراتی که می‌تواند امنیت مالکیت خصوصی را خدشه‌دار نماید، تنش‌های سیاسی - اجتماعی داخلی، تأخیر در استمرار سیاست تنش‌زدایی در سیاست خارجی جملگی انگیزه سرمایه‌گذاران را در سرمایه‌گذاری کاهش داده و باعث عدم به وجود آمدن فرصت‌های شغلی شده است. در کنار این عوامل، قانون کار، قانون تأمین اجتماعی، قانون مالیات‌ها، قانون تجارت و قانون تعزیرات حکومتی تماماً باعث بالا رفتن هزینه مبادله برای بنگاه‌ها و عدم سرمایه‌گذاری آن‌ها و روی آوردن به بازار غیررسمی و انتقال سرمایه به خارج از کشور شده و شرایط اشتغال و فرصت‌های شغلی را ناموفق کرده است.

در ارتباط با اجرای این بند از قانون اساسی اقدامات ذیل صورت گرفته است:

۱. برای دسترسی افراد در گروه‌های درآمدی پایین، وام‌های خوداشتغالی با نرخ کارمزد بانکی بسیار پایین، از طریق تسهیلات تکلیفی، ماده ۵۶ قانون برنامه سوم و اعتبارات اشتغال‌زایی صندوق حمایت از فرصت‌های شغلی به افراد اختصاص داده